

НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКАТ
“Правни аспекти савремених друштвених кретања у Републици Србији” -
за период 01.01.2019. – 31.12.2021. године

Издавач

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици,
Правни факултет

За издавача

Проф. др Душанка Јововић, декан

Главни и одговорни уредник

Проф. др Јелена Беловић, руководилац пројекта

Секретар пројекта

Проф. др Страхиња Миљковић

Уређивачки одбор

Проф. др Душанка Јововић
Проф. др Владимир Боранијашевић
Проф. др Олга Јовић Прлаиновић
Проф. др Дејан Мирковић
Проф. др Бојан Бојанић
Проф. др Здравко Грујић

Технички уредник

Младен Тодоровић

Дизајн корица

Кварк Краљево

Штампа

Кварк Краљево

Тираж:

50 примерака

ISBN 978-86-6083-077-9

**Штампање овог зборника помогло је Министарство просвете, науке и
технолошког развоја Републике Србије**

Др Гордана ДАМЈАНОВИЋ*

347.775

ПОСЛОВНА ТАЈНА

1. УВОД

Апстракт: Сврха заштите пословне тајне је да се законски санкционише сваки чин неовлашћеног откривања, умножавања, стицања или коришћења од стране трећих лица поверљивих информација које законски контролише носилац пословне тајне (физичко или правно лице). Доношењем новог Закона о заштити пословне тајне 2021. године измењена је дефиниција пословне тајне, информације – да би биле заштићене као пословна тајна – не би требало да буду опште познате, односно доступне трећим лицима, треба да имају одређену комерцијалну вредност и као такве заштићене. Закон више не предвиђа услов да се коришћењем те тајне може остварити економска корист и нанети штета власнику пословне тајне. Законом су први пут прописане околности које је суд дужан да узме у обзир приликом разматрања тужбеног захтева, као што су: вредност и друга специфична својства пословне тајне, мере које су предузете ради заштите пословне тајне, понашање учиниоца када прибављање, коришћење или одавање пословне тајне, последице незаконите употребе или одавања пословне тајне, легитимни интереси странака и последице које би усвајање или одбијање потраживања могло имати по њих, легитимни интереси трећих лица, јавни интерес и заштиту основних права. Значај пословне тајне је у сталном порасту, што је повезано са чињеницом да је све компликованије и скупле штитити одређене податке као патент или друго регистровано право интелектуалне својине. Због тога је често боље и исплативије да власник по могућности чува пословну тајну, посебно ако је у конкретном случају остваривање заштите по основу уписаног права интелектуалне својине отежано или немогуће због услова заштите.

Кључне речи: *пословна тајна, патенти, проналазак, повреда, накнада штете.*

* Доцент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, gordana.damjanovic@pr.ac.rs

2. ПОСЛОВНЕ ТАЈНЕ И ПАТЕНТИ

Заштита патената је скупа, посебно процедура за доделу патента која може да потраје и деценију! Проналазачи се суочавају са изазовом да ли да заштите проналазак патентом или да га чувају као пословну тајну? Тајна са собом носи ризик од откривања, а проналазач нема субјективно право на њу као у случају патента. Решење овог проблема, које се најчешће примењује у пракси, је комбинација патената и пословних тајни. Проналасци су заштићени патентом, а пратећа техничка знања, која не испуњавају услове за заштиту патента, заштићена су као пословна тајна.

Подношење патентних пријава и надгледање могућих кршења проузрокује значајне трошкове. Стога компаније са ограниченим финансијским средствима могу да бирају методе заштите које захтевају ниже трошкове, као што је тајност. Најзначајнији разлог зашто се мала стартап-предузећа и мале високотехнолошке компаније уздржавају од патентирања су трошкови који су са њима повезани. Истраживање спроведено на основу података из УК 2013. показало је да компаније које тврде да имају ограничено финансирање иновационих активности преферирају тајност у односу на патентирање, док веће компаније често користе предности патената.¹

Пословна тајна има важну улогу у размени знања између истраживачких институција и привредних друштава, посебно малих и средњих предузећа. Један од основних стубова светске економије, а посебно оних у транзицији, чине мала и средња предузећа. Она обезбеђују већину радних места и креирају нова, дају највећи допринос у додатој вредности, обрту, профиту, а у најразвијенијим економијама и извозу. Данас, у условима динамичне развојне конкуренције, предузећа траже своју шансу за опстанак, раст и развој свог пословања заснованог на знању и вештинама, флексибилности, инвентивности и у брзини одговора на тржишне сигнале и промене у пословном окружењу. У том процесу, МСП се све теже развијају изоловано, без сарадње са центрима знања (универзитетима, институтима, лабораторијама...), пружаоцима саветодавних услуга, јавним институцијама и истовремено са другим МСП, врло често удружујући се у различите форме пословних удружења. Имајући у виду различите фазе у развоју производа или услуге и бројност актера у пословном окружењу, интелектуална својина и њена заштита имају све већу тежину у свакодневном пословању МСП².

¹ Заштита иновација кроз пословне тајне и патенте „<https://euipo.europa.eu/ohimportal/en>, 23.08.2021.

² Мала и средња предузећа и интелектуална својина „https://www.zis.gov.rs/upload/documents/pdf_sr/pdf/studija_mps_is.pdf, 21. 06.2021.

Пословна тајна има важну улогу у размени знања између истраживачких институција и привредних друштава, посебно малих и средњих предузећа.

Нови Закон о заштити пословне тајне³ усклађен је са Директивом ЕУ о заштити неоткривених знања и искустава и пословних информација од незаконитог прибављања, коришћења и откривања из 2016. године⁴. Закон је донет са циљем да се привредним субјектима који одређене пословне информације чувају у тајности, обезбеди адекватна заштита од њиховог неовлашћеног прибављања, откривања или коришћења. Привредни субјекти, поред поступака производње, у тајности често држе своје пословне и финансијске планове, резултате испитивања тржишта, листе добављача и клијената, рекламне стратегије и друге информације које им обезбеђују конкурентност на тржишту. Неовлашћеним откривањем или коришћењем ових информација привредним субјектима се може нанети озбиљна материјална штета.

Она се такође користи да би се заштитио проналазак у току поступка подношења пријаве патента, као и подаци које патент не обухвата, или који не могу да буду патентирани (нпр. листе пословних партнера и клијената, пословне стратегије, стратегије рекламне кампање, и сл.). Смисао заштите пословне тајне је да се правно санкционише сваки акт неовлашћеног откривања, умножавања стицања од стране трећих лица, поверљивих информација које законито контролише држалац пословне тајне.

Значај пословних тајни константно расте, што је повезано са чињеницом да је све компликованије и скупље да се одређене информације заштите као патент или друго регистровано право интелектуалне својине. Због тога је за власника боље да очува пословну тајну ако је то могуће, нарочито ако је у конкретном случају остваривање заштите по основу регистрованог права интелектуалне својине отежано или онемогућено због услова те заштите.

2.1. Патент

Патент је право које припада физичком или правном лицу, којим се штити одређени проналазак. Носилац патента стиче искључиво и апсолутно право коришћења, располагања и право остваривања накнаде уколико друго лице користи проналазак (имовинско правна овлашћења). Ако је носилац

³ Закон о заштити пословне тајне, Сл. гласник РС бр. 53 2.

⁴ Directive (EU) 2016/943 of the European Parliament and of the Council of 8 June 2016 on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition, use and disclosure (Text with EEA relevance), OJ L 157, 15.6.2016

права на патент и проналазач, њему припада морално право да буде назначен као такав у свим исправама које се односе на патент.

Поред позитивног овлашћења да економски експлоатише проналазак, титулару права припада и негативно овлашћење забране свим трећим лицима у погледу искоришћавања заштићеног проналаска. Али, патент подлеже и ограничењима која представљају покушај уравнотежења интереса титулара и интереса зједнице. Ограничења могу бити предвиђена из многих разлога, који могу бити етички, затим, ради уважавања потребе појединаца, због потребе несметаног одвијања међународног саобраћаја или у циљу омогућавања даљег техничког развоја.

Да би проналазак уживао заштиту у облику патента мора да испуњава услове који су прописани Законом о патентима, а то су новост, инвентивност и индустријска примењивост.⁵

Проналазач мора да створи нешто оригинално, засновано на истраживањима и машти, чак и ако се при том ослања на старе податке и проналаске.

Као ни већина патентних закона у свету, ни наш ЗОП не садржи дефиницију проналаска, већ садржи мешавину елемената дефиниције проналаска и услова који су потребни да би се проналазак заштитио патентом, а када се одвоје наведени услови, остаје да је проналазак техничко решење одређеног проблема.⁶

Да би овлашћено лице у надлежном органу могло да испита наведене услове, потребно је да је проналазак јасно и прецизно изложен својим техничким параметрима, јасно и прецизно описан битним карактеристикама које га дефинишу и чине различитим од других, а битне карактеристике су оне код којих је свака неопходна, а све узете заједно су довољне да предмет проналаска учине различитим и инвентивнијим од других решења из познатог стања технике.⁷

Проналазак је нов ако није садржан у стању технике, које чине две групе техничких решења која су постала доступна јавности (писменим или усменим описом, употребом, или на било који други начин), пре датума подношења пријаве за признање патента, било где у свету (апсолутна новост), било када пре подношења пријаве и на било који начин.

Другу групу чине техничка решења садржана у домаћим пријавама, али и она садржана у међународним пријавама према Уговору о сарадњи у области патената (закључен је на дипломатској конференцији у Вашингтону

⁵ Закон о патентима – ЗОП, („Службени гласник РС”, бр. 99/11, 113/17-др. закон, 95/18 и 66/19) .

⁶ С. Марковић, *Патентно право*, Београд, 1997, 63.

⁷ С.Шарабох, В.Тешанкић, Услови за стицање, критеријуми патентбилности, *Интелектуална својина*, Београд, бр. 29-30, јануар, 2009., 2.

1970. године)⁸, у којима је назначена Србија, уколико су ушле у националну фазу, и у европским пријавама патената које су проширене за Србију и које имају ранији датум подношења од предметне пријаве, а које су објављене тог датума или касније. Ову групу пријава карактерише просторна ограниченост (на територију Србије), али и временска (пријаве поднете у периоду од 18 месеци пре подношења предметне пријаве).

У складу са Конвенцијом о европском патенту (КЕП⁹) у члану 7. ЗАП-а, прописано је да се проналасци супстанце или композиције сматрају новим и поред тога што су садржани у стању технике, под условом да се први пут примењују у једном од хируршких или дијагностичких поступака, или поступка лечења, који се примењују непосредно на живом људском или животињском телу, а који су искључени из патентне заштите.¹⁰

Овом такозваном „фармацеутском одредбом“ одступа се од основног принципа апсолутне новости, па се у случају проналаска прве примене одређене материје (која је већ садржана у стању технике) у хирургији, лечењу, или дијагностици, сматра да је та материја (фармацеутски производ) нова, и самим тим подобна за заштиту као проналазак фармацеутског производа. У овом случају се захтевана новост изводи из нове фармацеутске примене, дакле, прва примена познате материје као лека ствара фикцију новости саме материје како би могла да се патентира као лек (а не као поступак примене)¹¹.

Испитивање новости у надлежном органу (код нас је то Завод за интелектуалну својину) чини овлашћено лице, тако што најпре утврђује предмет проналаска на основу садржаја патентних захтева, затим, утврђује стање технике прибављањем релевантне патентне документације и, коначно, упоређује предмет проналаска са постојећим стањем технике.

Инвентивни ниво постоји, уколико решење техничког проблема на очигледан начин не произилази из постојећег стања технике, за стручњака у одговарајућој области.

Трећи услов који проналазак мора да испуни да би остварио заштиту у облику патента јесте индустријска примењљивост. ЗОП у члану 11. истиче да је проналазак индустријски примењљив ако се предмет проналаска може

⁸ Наша земља је чланица Уговора о сарадњи у области патената од 1. фебруара 1997. године, *Службени лист СРЈ-Међународни уговори и споразуми*, бр./96.

⁹ КЕП је закључена 5. октобра 1973. године у Минхену, ступила на снагу 7. октобра 1997. године, наша земља (тада Југославија) је ратификовала Конвенцију 29. августа 1996. године, и коначно донет је Закон о потврђивању КЕП –а, са изменама члана 63. од 17. децембра 1991. године и изменама од 29. новембра 2000. године, *Службени гласник РС-Међународни уговори бр.5/2010*.

¹⁰ чл.52, ст. КЕП-а, одн. чл.4, ст.1, тач.2 ЗОПат-а.

¹¹ С. Марковић, (1997.), 116.

произвести или употребити у било којој грани индустрије или пољопривреде. Примењљивост треба тумачити у складу са одредбама Париске конвенције од 20. марта 1883. године ¹²(чл.1 ст.3) која предвиђа да индустријска примењљивост поред индустрије обухвата и трговину, пољопривреду, прерађивачку индустрију, као и све фабричке и природне производе,¹³ док се у КЕП-у (члан 57.) каже да је проналазак индустријски примењљив ако његов предмет може бити произведен у било којој области индустрије, укључујући пољопривреду.

И поред тога што наша земља (још увек) није чланица ЕУ, те не постоји формална обавеза усклађивања прописа са прописима ЕУ, оно је неопходно због чињенице да европска правила садрже решења која су тековина дугогодишње успешне примене,¹⁴ али и због упућености на земље Уније, коју намеће развој нових технологија и глобализација економије.

2.2. Појам пословне тајне

Судске одлуке и правна доктрина заступају различите ставове о томе да ли заштиту пословне тајне треба спроводити у оквиру уговорног права, или у оквиру имовинског, па чак и кривичног права. Одговор на ово питање редовно полази од чињенице да су пословна тајна део највредније имовине привредних субјеката и да закон треба да заштити ту имовину како би оне који су злоупотребили поверење носилаца пословне тајне спречили да остваре економску корист. Тако се прва објашњења за правну заштиту пословне тајне односе на злоупотребу поверења, а имајући у виду да се повреда пословне тајне најчешће везује за радни однос, ову пословну тајну треба сматрати повредом уговора.

Међутим, заштита пословне тајне превазилази однос између послодавца и запосленог, јер повреду може учинити и треће лице које би тајну прибавило на незаконит начин, на пример крађом. С тим у вези, појавила су се мишљења да право на професионалну тајну треба заштитити као право својине. Међутим, право пословне тајне не може се третирати као класично право својине, већ је то више право интелектуалне својине. То је, додуше, битно другачије од права на патент, сличности са ауторским правом које штити одређене духовне креације од неовлашћеног копирања. Ако проналазак испуњава услове за патентирање онда ће предузете бити суоцено

¹² Наша земља је чланица Конвенције од 26. фебруара 1921. године, а Конвенција је објављена у *Службеном листу СФРЈ – Међународни уговори и други споразуми*, бр. 5/74.

¹³ В. Бесаровић, *Интелектуална својина, индустријска својина и ауторско право*, Београд 2005., 76.

¹⁴ П. Тијанић, „Предлог правила о комунитарном патенту“ *Правни живот*, 11/ 2004, 838.

са избором: да ли да проналазак сацува као пословну тајну, да ли да га заштити патентом или да осигура да нико други не може да га патентира захваљујући његовом откривању јавности и тако му обезбедити место у “јавном домену“.

Пословном тајном сматрају се информације које испуњавају следеће услове:

(1) представљају тајну јер нису у целини или у погледу структуре и скупа њихових саставних делова опште познате или лако доступне лицима која у оквиру својих активности уобичајено долазе у контакт са таквом врстом информација,

(2) имају комерцијалну вредност јер представљају тајну,

(3) лице које их законито контролише је у датим околностима предузело разумне мере како би сачувало њихову тајност¹⁵.

У оквиру категорије пословних информација које се чувају у тајности не мора се увек радити о информацијама које би се могле квалификовати као пословне тајне у смислу интелектуалног власништва. Наиме у оквиру ширег појма пословне тајне обухваћене су и друге врсте поверљивих пословних информација. Пословне тајне и привредне делатности међусобно су неодвојиво повезане и оне постоје од када је човек почео да привређује ради економске користи.

Кроз обавезу пореског обвезника да сарађује са пореским органом, да му доставља податке у пореске сврхе, као и да се о њима изјашњава, створен је простор да обвезник добрим делом открије и информације и податке из свог личног, породичног и професионалног живота. Отуда постоји потреба за законском регулативом заштите права пореских обвезника на поверљивост података. Порески обвезници у Србији имају право на поверљивост и тајност података.¹⁶

Да би биле пословне тајне, предметне информације не смеју бити опште познате јавности или особама ван компаније које су упућене у суштину информације. Да би пословна тајна заиста и била пословна тајна, информације морају бити довољно тајне да пружају стварну или потенцијалну економску и пословну предност или корист ономе ко информацију и поседује.

Пословном тајном сматра се било која информација која има комерцијалну вредност зато што није опште позната нити је доступна трећим

¹⁵ Чл. 2. Закон о заштити пословне тајне, Сл. гласник РС бр. 53 72.

¹⁶ С. Димић, Право пореских обвезника на поверљивост пореских података пред изазовима

међународне размене пореских информација, Људска права између идеала и изазова садашњости (зборник радова са научног скупа са међународним учешћем), Правни факултет Универзитета у Приштини, 2016., 242.

лицима која би њеним коришћењем или саопштавањем могла остварити економску корист, и која је од стране њеног држаоца заштићена одговарајућим мерама у складу са законом, пословном политиком, уговорним обавезама или одговарајућим стандардима у циљу очувања њене тајности, а чије би саопштавање трећем лицу могло нанети штету држаоцу пословне тајне.

Све пословне тајне су поверљиве информације. Но, неке пословне информације неће достићи ниво пословне тајне али такође се могу сматрати поверљивим. То може да укључује ону документацију, физичке предмете, категорије докумената који су означени као поверљиви. Даље, то могу бити и физичка подручја (делови зграде, просторије, ормарићи итд) која су означена као поверљива. Такође поверљивим се могу означити и процедуре, процеси и методе, рачунарски програми и све друге информације, предмете, локације и друго које компанија жели да третира на такав начин – као поверљиве.¹⁷

Законом је дата прецизнија дефиниција пословне тајне у односу на претходни Закон о заштити пословне тајне, нарочито увођењем мера које држалац пословне тајне мора да предузме за очување тајности информација.

Закон ове мере одређује изразом „разумне мере за очувања тајности информација”, а које подразумевају, између осталог, израду интерног акта о руковању пословном тајном и кругу лица и њиховим правима и обавезама приликом руковања пословном тајном, или мере физичке или електронске заштите приступа и руковања пословном тајном. У том смислу, у односу на ранију формулацију „одговарајућих мера” коју је прописивао Претходни закон, а која није била прецизно одређена, Закон пружа конкретне примере, наводећи ехемили цауса шта се то сматра разумним мерама. Упркос томе што су мере за очување тајности информација у Закону наведене примера ради, чини се да би спровођење неке од побројаних мера од стране држаоца тајне у евентуалном спору олакшало доказивање да нека информација или податак представља пословну тајну. Још једна новина Закона представља и то што прописује одређене ситуације када ће се сматрати да је прибављање, коришћење и откривање информација које представљају пословну тајну законито.

- ако се до информације дошло независним открићем, или
- остваривањем права радника или представника радника на информисање и консултовање у складу са посебним прописима или прописима Европске уније, из Претходног закона је задржана и општа формулација да ће прибављање, коришћење и откривање информација бити

¹⁷ Пословна тајна, шта компанија треба да зна, <https://www.securitysee.com/2021/03/poslovna-tajna-sta-vasa-kompanija-treba-da-zna/>, 12.07.2021.

у складу са законом ако је извршено у складу са добрим пословним обичајима.

Исправе и подаци који представљају пословну тајну су техничко-технолошка решења и поступци који се примењују у производњи (пројекти, резултати истраживања, пробе, узорци, нацрти, модели, проналасци, патенти и лиценце и др.) као и подаци о усвајању нове и усавршавању постојеће производње, програми пословне политике, подаци о капацитетима, обиму и структури производње, подаци о набавкама робе и подаци о могућностима плаћа обавеза, о стању дуговања и потрживања, о кредитима и финансијском стању.

3. ПОВРЕДА ПОСЛОВНЕ ТАЈНЕ

Законом се предвиђа у којим случајевима је прибављање, коришћења и објављивање пословне тајне законито, а када је незаконито.

Држалац пословне тајне, као физичко или правно лице под чијом је законитом контролом пословна тајна, може у случају њене повреде поднети тужбу због повреде пословне тајне.

Тужбом може да захтева:

- утврђивање повреде;
- престанак повреде, или у зависности од случаја, забрану коришћења или откривања пословне тајне;
- забрану производње, нуђења, стављања у промет или коришћења робе којом је извршена повреда, односно забрану увоза, извоза или складиштења робе којом је извршена повреда у сврхе производње, нуђења, стављања у промет или коришћења робе;
- одређивање одговарајућих мера које се односе на робу којом је извршена повреда, које обухватају повлачење такве робе с тржишта, уклањање с робе својстава која је чине робом којом је извршена повреда пословне тајне или уништење робе којом је извршена повреда, односно ако је то оправдано, њено повлачење с тржишта, под условом да се повлачењем робе не угрожава заштита пословне тајне на коју се тужба односи;
- уништење у целини или делимично докумената, предмета, материјала, супстанци или електронских докумената који садрже пословну тајну или који сами представљају пословну тајну или ако је примерено, предају тих докумената, предмета, материјала, супстанци или електронских докумената у целини или делимично тужиоцу.

Закон предвиђа да је активно легитимисан за подношење тужбе и стицалац лиценце, уколико је за то овлашћен на основу уговора или закона.

Тужба може да се поднесе у субјективном року од годину дана од дана када је тужилац сазнао за повреду и лице за које се сумња да је повредило пословну тајну, а најкасније у року од пет година од дана

учињене повреде или од дана последње учињене повреде ако се повреда врши континуирано (објективни рок).

Имајући у виду да незаконито откривање пословне тајне може да има веома негативан утицај на економске и друге интересе држаоца пословне тајне прописана је могућност да суд одреди привремене мере ако држалац пословне тајне учини вероватним да је дошло, или да ће доћи до незаконитог прибављања, коришћења или откривања пословне тајне.

3.1. Накнада штете због повреде пословне тајне

Штетом се означава губитак у вредности имовине, губитак уопште, пропуштена пријатност или доживљена непријатност. Штета представља последицу чињења или нечињења, односно пропуштања да се нешто учини од стране појединаца, државе, организација, али може настати од опасних ствари, животиња и др. Настанак штете доживљава се као непријатност, док њена накнада ствара могућност и прилику да се доживи нешто пријатно.. У правном смислу, штета не обухвата сваку врсту шкођења коју човек доживљава, него само оног који је достојан правне заштите. Управо у том правном смислу, штета представља сваки уштрб неког правно заштићеног добра, односно интереса који настаје мимо воље погођеног лица, и који је неко дужан да надокнади.¹⁸ Једна од најзначајнијих новина је да држалац односно стицалац лиценце има право на накнаду материјалне и нематеријалне штете ако је лице које је повредило пословну тајну знало или је морало да зна да учествује у незаконитом прибављању, коришћењу или откривању пословне тајне¹⁹.

Према општем режиму накнаде штете који је прописан важећим Законом о облигационим односима²⁰ и устаљеној судској пракси, правна лица до сада нису имала права на накнаду нематеријалне штете.

Носилац пословне тајне (и носилац лиценце) такође може захтевати накнаду штете од било ког лица које је знало или је требало да зна да учествује у незаконитим радњама у вези са пословном тајном.

Закон по први пут предвиђа околности које је суд дужан да узме у обзир при разматрању тужбеног захтева као што су: вредност и друге специфичне карактеристике пословне тајне, мере предузете ради заштите пословне тајне, понашање починиоца повреде приликом прибављања,

¹⁸ Д. Петровић, Накнада нематеријалне штете због повреда права правног лица, Правни хоризонти | година II , број 2, 2019,90.

¹⁹ чл. 8. Закон о заштити пословне тајне, Сл. Гласник РС, 5321.

²⁰ Закон о облигационим односима, Сл. лист СФРЈ", бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, "Сл. лист СРЈ", бр. 31/93, "Сл. лист СЦГ", бр. 1/2003 - Уставна повеља и "Сл. гласник РС", бр. 18/2020).

коришћења или откривања пословне тајне, последице незаконитог коришћења или откривања пословне тајне, легитимне интересе странака и последице које би усвајање или одбијање тужбених захтева могло да има на њих, легитимне интересе трећих лица, јавни интерес и заштиту основних права.

Како нови Закон експлицитно инсистира да привредни субјекти у смислу мере заштите пословне тајне - њену заштиту уреде општим интерним актом, као и да је суд дужан да при процени основаности тужбеног захтева узме у обзир мере које су привредни субјекти преузели зарад њене заштите, практични савет привредним субјектима јесте да се преузму неопходни кораци како би се донео општи акт о заштити пословне тајне, као и предузимање других мера ради осигуравања фактичке и правне заштите својих информација.²¹

4. ЗАКЉУЧАК

Од успостављања стабилнијих стандарда за заштиту пословних тајни може се очекивати да подстакне и динамичнију размену пословних идеја на тржишту, сада када привредни субјекти имају поуздан законски основ заштите њихових поверљивих информација. Специфичност пословне тајне је да ужива законску заштиту све док њен власник успева да одржи тајну. информације коју садржи. правна заштита пословне тајне није ванвременска, али није ни унапред ограничена на одређени период, односно на начин као уписана права интелектуалне својине.²² У земљама са системима тржишне привреде, како у земљама у развоју, тако и у развијеном свету, фер конкуренција између предузећа сматра се основним средством за задовољење понуде и тражње привреде, и служење интересима потрошача и друштва у целини. Надаље, конкуренција је једна од главних покретачких снага иновација. Закон о нелојалној конкуренцији, укључујући Закон о пословној тајни, сматра се неопходним да би се обезбедило поштено функционисање тржишта и промовисале иновације сузбијањем антиконкурентног пословног понашања.²³

²¹ Заштита пословне тајне по новом закону, <https://www.rsm.global/serbia/sr/uvidi/covid-19/zastita-poslovne-tajne-po-novom-zakonu>, 23. 07. 2021.

²²К. Ловичић, Пословна тајна - утврђивање и основе заштите, Страни правни живот, 2019, 12.

²³ Frequently Asked Questions: Trade Secrets Basics, https://www.wipo.int/tradesecrets/en/tradesecrets_faqs.html, 21. 07. 2021.

Gordana DAMJANOVIĆ, LL.D.

Assistant Profesor

University of Pristina - Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

TRADE SECRET

Summary

The purpose of protecting a trade secret is to legally sanction any act of unauthorized disclosure, duplication, acquisition or use by third parties of confidential information legally controlled by the holder of a trade secret (natural or legal person). With the adoption of the new Law on the Protection of Business Secrets in 2021, the definition of business secrets was changed, information - in order to be protected as a business secret - should not be generally known, ie. available to third parties, should have some commercial value and be protected as such. The law no longer stipulates the condition that the use of that secret can achieve economic benefits and harm the owner of the business secret. For the first time, the law stipulates the circumstances that the court is obliged to take into account when considering a claim, such as: value and other specific characteristics of a trade secret, measures taken to protect a trade secret, conduct of the perpetrator when obtaining, using or disclosing a trade secret, consequences illegal use or disclosure of a trade secret, the legitimate interests of the parties and the consequences that the adoption or rejection of claims could have on them, the legitimate interests of third parties, the public interest and the protection of fundamental rights. The importance of trade secrets is constantly growing, which is related to the fact that it is becoming more complicated and expensive to protect certain information as a patent or other registered intellectual property right. Therefore, it is often better and more cost-effective for the owner to keep a business secret if possible, especially if in a specific case the realization of protection on the basis of a registered intellectual property right is difficult or impossible due to the conditions of that protection.

Keywords: *business secret, patents, invention, infringement, damages.*

ЛИТЕРАТУРА

Бесаровић В., Интелектуална својина, индустријска својина и ауторско право, Београд 2005.

Димић С., Право пореских обвезника на поверљивост пореских података пред изазовима међународне размене пореских информација, Људска права између идеала и изазова садашњости (зборник радова са научног скупа са међународним учешћем), Правни факултет Универзитета у Приштини, 2016.

Јовичић К., Пословна тајна - утврђивање и основе заштите, Страни правни живот, 2019.

Марковић С., Патентно право, Београд, 1997.

Петровић Д., Накнада нематеријалне штете због повреда права правног лица, Правни хоризонти | година II, број 2, 2019.

Тијанић П., „Предлог правила о комунитарном патенту“ *Правни живот*

Шарабох С, Тешанкић В., Услови за стицање, критеријуми патентбилности, Интелектуална својина, Београд

Заштита пословне тајне по новом закону,
<https://www.rsm.global/serbia/sr/uvidi/covid-19/zastita-poslovne-tajne-po-novom-zakonu>.

Frequently Asked Questions: Trade Secrets Basics,
https://www.wipo.int/tradesecrets/en/tradesecrets_faqs.html.

Заштита иновација кроз пословне тајне и патенте „
<https://euipo.europa.eu/ohimportal/en>.

Мала и средња предузећа и интелектуална својина
https://www.zis.gov.rs/upload/documents/pdf_sr/pdf/studija_mps_is.pdf.

Пословна тајна, ш та компанија треба да зна,
<https://www.securitysee.com/2021/03/poslovna-tajna-sta-vasa-kompanija-treba-da-zna/>.

Закон о облигационим односима, Сл. лист СФРЈ", бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, "Сл. лист СРЈ", бр. 31/93, "Сл. лист СЦГ", бр. 1/2003 - Уставна повеља и "Сл. гласник РС", бр. 18/2020.

Закон о заштити пословне тајне, Сл. Гласник РС, 53/21.

Закон о патентима – ЗОП, („Службени гласник РС”, бр. 99/11, 113/17-др. закон, 95/18 и 66/19).

Directive (EU) 2016/943 of the European Parliament and of the Council of 8 June 2016 on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition, use and disclosure (Text with EEA relevance), *OJ L 157, 15.6.2016*.